

Miquel López Crespí

El cine tingué una importància decisiva en la nostra formació cultural. Va ser una de les dèries que des de l'adolescència ens ajudà -i ajuda encara!- a conèixer el món, i en aquells anys de tenebror era -com és ara!- una de les armes més eficients contra la misèria del feixisme. És evident que, després de la victòria de la burgesia, l'any 39, el règim franquista organitzà a fons el control d'aquest important mitjà artístic i de comunicació de masses. Ja en temps de la guerra, el *Movimento* creà un *Departamento Nacional de Cinematografía* (decret de 1-IV-1938) i implantà igualment una estricta censura (decret de 2-XI-1938). Després de la derrota de la República, la indústria cinematogràfica depenia del *Ministerio de Gobernación* -enquadrat en la *Dirección General de Propaganda*. És quan Franco, imitant els nazis, ordena la creació del No-Do, un noticiari feixista que s'havia de projectar obligatòriament en totes les sales de l'Estat.

La història del control polític de *Falange Española y de las JONS* sobre el cine és dramàtica. La censura del règim destruï projectes, qualsevol possibilitat creativa. La repressió del feixisme contra els intel·lectuals progressistes i d'esquerra portà a la mort i a l'exili molts dels millors que hi havia a totes les nacionalitats de l'Estat. L'assassinat de Federico García Lorca fou el fet més destacat, però cal no oblidar que els botxins de *Falange* i del Nacionalcatolicisme exterminaren de rel qualsevol manifestació crítica dins del periodisme, l'ensenyament, la universitat, la premsa, la ràdio o el teatre. La censura dins del cine era tan ferrenya -es controlava el producte des d'abans de néixer aquest- que en molts d'anys els tribunals del règim no hagueren d'intervenir per a res. No hi havia motiu! Qualsevol possible atac a la moral oficial dels vencedors, a la religió, la més mínima crítica al sistema, a la política del franquisme, ja no passava a la pantalla. Era tallada de rel en el seu inici... si algú s'atrevia a escriure tal tipus de crítica!

Són els anys en què el públic espanyol i

català dona carta de patent a l'expressió "una espanyolada", per a referir-se a un producte fet sota el règim de Franco.

Anar al cine a Can Guixa i Can Pelut

La meua família deixà sa Pobla a començaments dels anys seixanta. Jo tenia uns tretze o catorze anys. Record a la perfecció les primeres pel·lícules que amb el pare i la mare anàvem a veure al cine "Principal" (Can Guixa) i al "Coliseum" (Can Pelut). Als estius sovintejàvem un cine a l'aire lliure que fou inaugurat el set de juny de mil nou-cents-cinquanta cinc, el famós "Salón Montaña". El meu pare i l'oncle -pintors oficials del poble- en dibuixaren el rètol. Mentre pintaven (carrer de la Muntanya, núm. 38) jo jugava per la pista de ball i vaig poder veure la instal·lació de la màquina de projecció: l'aparell màgic d'on sortien, a través dels raigs de llum, els homes i dones, els exèrcits, els vaixells, reis i emperadors, soldats i generals, gladiadors i romans que poblaven la pantalla del *Salón*.

I els estius, sota les estrelles, asseguts a les cadires de bova o de fusta del cinema de Can Picafort o del Port de

Pollença, del que hi havia a la sortida d'Alcúdia, gaudíem d'aquell món de fantasia o de terror! No deixa d'haver-hi una certa melangia, quan es recorden aquells anys infantils en què no teníem en el cap problemes, i el que podia ser un film de propaganda era simplement una pel·lícula de guerra, o un "rotllo", però poca cosa més.

Ara, quan per televisió veig alguna antologia del cinema espanyol dels anys quaranta, cinquanta i seixanta, em vénen a la memòria actors, títols, músiques, atmosferes, pors i silencis, batalles antigues: Alfredo Mayo en la pel·lícula *Raza*, els trets de *A mí la Legión*, *Sin novedad en el Alcázar* o aquell altre pamflet feixista, *Harka*. Aleshores no sabíem encara que aquestes pel·lícules eren el màxim que donava de si la "cultura" dels vencedors. Començàvem a endevinar que els pares havien perdut la guerra, i "allò", les històries que s'esdevenien en la pantalla, eren les fabulacions que bastien els que havien enfonsat les il·lusions i esperances dels pares, els que segaven tota possibilitat de progrés al poble treballador.❖

- Roy Bean (Paul Newman): D'ara endavant, jo seré la llei aquí.
Conec bé les lleis perquè les he violades totes!
El jutge de la força de John Huston